

מרכז אלו"ט
למשפחה

אגודה לאומית לילדים אוטיסטים
The Israeli Society For Autistic Children
אלו"ט

יולי 2014

מידע חדש בתחום האוטיזם ויסות סנסורי (חושי) - גיליון 70

שלום לכולם,

במהדורה האחרונה של ספר האבחונים של אגודת הפסיכיאטרים האמריקאית (DSM-5) מוגדרים הקריטריונים לאבחון אוטיזם, וביניהם קריטריון חדש של "הפרעה בוויסות הסנסורי (חושי)" שמופיע אצל ילדים רבים על הספקטרום האוטיסטי ולא נכלל בעבר ברשימת הקריטריונים. הפרעה בוויסות הסנסורי יכולה לבוא לידי ביטוי בחוסר תגובה לכאב, בתגובה שלילית לרעשים מסוימים או למרקמים ספציפיים, בהרחה או נגיעה מוגברת בחפצים, בהתמכרות לגירוי של אור או תנועה ועוד. הכללתם של ליקויים סנסוריים בליבת הקריטריונים לאבחון אוטיזם דורשת מחקר מעמיק בתחום, על מנת שנוכל להבין ולהעריך את אופי בעיות סנסוריות אלו ואת הקשר שלהם לתפקודים בספקטרום האוטיסטי.

בגיליון זה אנו סוקרים עבורכם מחקרים חדשים מרחבי העולם הבוחנים היבטים שונים של הוויסות הסנסורי בקרב ילדים ובוגרים על הספקטרום האוטיסטי. במחקר בצרפת, תיעדו תגובות של ילדים בזמן בדיקות דם, בכדי לבחון כיצד הם מבטאים את הכאב הפיזי שלהם. במחקר שנערך פה בארץ, חילקו מדגם גדול של ילדים על הספקטרום האוטיסטי לשתי קבוצות על בסיס התגובות הסנסוריות שלהם, וניסו לאפיין את התסמינים הייחודיים של כל קבוצה. מחקר אמריקאי, השתמש בראיונות פנים אל פנים עם ילדים ברמות תפקוד שונות, על מנת להציג את בגוף ראשון את החוויות הסנסוריות שלהם. ובנוסף, המלצות על ספרים מעניינים שייצאו לאחרונה.

קריאה מהנה,

מיכל שמול

מידענית מרכזי אלו"ט למשפחה

How do children with autism spectrum disorders express pain? A comparison with developmentally delayed and typically developing children.

Rattaz C. et. al.

[Pain.](#)

[Volume 154, Issue 10](#), October 2013, Pages 2007–2013.

כיצד ילדים על הספקטרום האוטיסטי מבטאים כאב?

מחקר זה שנערך בצרפת, בחן את תגובות של ילדים לכאב. החוקרים התמקדו בתגובות ההתנהגותיות, הפיזיולוגיות ובהבעות הפנים במהלך בדיקת דם של ילדים משלוש קבוצות שונות: ילדים על הספקטרום האוטיסטי, ילדים עם פיגור שכלי וילדים בהתפתחות תקינה. בנוסף נבדק הקשר בין הגיל ההתפתחותי ובין תגובות לכאב.

המדגם כלל 35 ילדים על הספקטרום האוטיסטי (בגילאי 3-8), 32 ילדים עם פיגור שכלי, ו-36 ילדים בהתפתחות תקינה (גילאי 1.5-6). כל הילדים תועדו בצילום וידאו כאשר הגיעו למרפאה לבצע בדיקות דם שגרתיות, וכן נמדד קצב הלב שלהם.

תגובת הילדים בהתפתחות רגילה גברה עם תחילת הדיקור ופחתה בתום הבדיקה ובשלב ההתאוששות. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין הקבוצות בכל הנוגע לתגובות ההתנהגותיות, פיזיולוגיות ובהבעות הפנים בזמן הבדיקה.

בהשוואה לשתי הקבוצות האחרות, התגובות ההתנהגותיות של קבוצת הילדים על הספקטרום האוטיסטי נותרו גבוהות גם בתום תהליך הדיקור. הממצאים מרמזים כי ילדים אוטיסטים נוטים להתאושש ולהחלים מכאב לאט יותר. ייתכן שהדבר מעיד לא רק על מידת הכאב אלא גם על המתח והחרדה המתלווים לתהליך הדיקור, וכי להקשר (בית חולים, אחיות, חוסר הבנה, גירוי חושי וכו') יש השפעה רבה יותר על ילדים עם אוטיזם בהשוואה לילדים אחרים.

הממצאים הניבו קשר מובהק בין גיל ותגובות כאב בילדים בהתפתחות תקינה. ילדים מעל גיל שנתיים וחצי גילו הציגו פחות תגובות פנים ותגובות התנהגותיות, כלומר, ביטויי הכאב משתנים לאורך הזמן, כתוצאה מההתפתחות של ניסיון חיים ומיומנויות תקשורתיות. לעומת זאת, בקבוצות של ילדים עם פיגור שכלי ועם אוטיזם, לא נמצאו הבדלים משמעותיים לאורך הגיל ההתפתחותי.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל b_lauren@netvision.net.il

The Relationship Between Clinical Presentation and Unusual Sensory Interests in Autism Spectrum Disorders: A Preliminary Investigation

Ditza A. Zachor, Esther Ben-Itzhak

[Journal of Autism and Developmental Disorders](#)

[Volume 44, Issue 1](#), January 2014, pp 229-235.

הקשר בין תסמינים קליניים ועניין חריג בהיבטים סנסוריים באוטיזם

המחקר הנוכחי מנסה לחשוף את הקשר בין סוגים של הפרעות סנסוריות ובין התפקוד על הספקטרום האוטיסטי. סוגיית הקשר בין ליקויים בעיבוד החושי ומכלול התכונות הקליניות של אוטיזם חשובה, כיוון שהיא יכולה להסביר את ההטרודגניות בתפקודים בספקטרום האוטיסטי. בנוסף, הערכת תפקידם של ליקויים סנסוריים מסוימים בתוך התמונה המורכבת של האוטיזם, עשויה להשפיע הן על האבחון והן על ההחלטות בנוגע לטיפול המתאים.

המחקר נערך במרכז לאוטיזם בבית החולים אסף הרופא, וכלל 679 ילדים שאובחנו על הספקטרום האוטיסטי, בטווח גילאים של שנה וחצי עד חמש עשרה שנה.

החוקרים חילקו את הילדים לקבוצות בהתבסס על התגובות הסנסוריות שלהם: בקבוצה אחת, ילדים בעלי "עניין חריג בגירוי סנסורי": ילדים שנוהגים להתבונן ארוכות בחפצים מסתובבים או באורות, לגעת שוב שוב בחפצים או להריח אותם. בקבוצה שנייה, ילדים עם "תגובות סנסוריות שליליות": רגישים באופן יוצא דופן למגע, לרעש או לגירויים חזותיים. רוב הילדים במחקר השתייכו בו זמנית לשתי הקבוצות: 70.4% דווחו כבעלי עניין חריג בגירוי חושי, ו 66.0% דווחו כבעלי תגובה חושית שלילית.

ממצאי המחקר עולה, כי ילדים בעלי עניין חריג בגירוי סנסורי היו בעלי יכולות קוגניטיביות נמוכות ומיומנויות הסתגלות (תקשורת, חיי היומיום, סוציאליזציה) נמוכות, כלומר הראו תסמינים חמורים יותר של אוטיזם. ילדים בקבוצה של תגובות סנסוריות שליליות, הציגו יותר התנהגויות חזרתיות וסטריאוטיפיות בהשוואה לקבוצה הראשונה.

הממצאים הללו תומכים בהשערה כי הפרעות חושיות עשויות לשקף הפנוטיפ קליני מובהק, בנוסף להיותם חלק מתסמיני הליבה של הספקטרום האוטיסטי. באופן ספציפי, המחקר מצביע על כך שעניין חריג בגירוי סנסורי קשור ליכולות נמוכות יותר בכל תחומי התפקוד: בחומרת אוטיזם, ביכולות הקוגניטיביות ובכישורי ההסתגלות. כלומר, עניין חריג בגירוי סנסורי הוא חלק מאוטיזם חמור הקשור במספר תחומים התפתחותיים בעלי מקור נירון ביולוגי ייחודי.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל b_lauren@netvision.net.il

Sensory experiences of children with autism spectrum disorder: In their own words.

Anne V. Kirby, Virginia A. Dickie and Grace T. Baranek.

[Autism](#)

February 2014

חוויות סנסוריות של ילדים על הספקטרום האוטיסטי: במילים שלהם

במחקר קיים ייצוג מועט לעדויות בגוף ראשון של ילדים על הספקטרום האוטיסטי, למרות שקולותיהם עשויים להבהיר באופן ברור יותר את הצרכים שלהם. מחקר זה, שנערך בצפון קרוליינה, בוחן את הפרספקטיבות של ילדים על הספקטרום האוטיסטי, על מנת לתרום להבנה אודות החוויות הסנסוריות שלהם. מטרת מחקר כפולה: ראשית, לבדוק את הכדאיות של ראיונות ושנית לבחון את האופן שבו ילדים מספרים על החוויות הסנסוריות שלהם במהלך ראיונות איכותניים. 12 ילדים על הספקטרום האוטיסטי בגילי 4-13, וברמות תפקוד שונות השתתפו במחקר. ראיונות מובנים למחצה נערכו פנים אל פנים, בבתייהם של הילדים על ידי אחד מחמישה עוזרי מחקר, כולם סטודנטים לתואר שני עם ניסיון בעבודה עם ילדים על הספקטרום האוטיסטי. הראיונות נמשכו בין 25-50 דקות, הוקלטו בווידיאו ותומללו.

למרות האתגרים שעמדו בניסיון לראיין ילדים צעירים על הספקטרום האוטיסטי, במיוחד בכל נוגע למושגים מופשטים כגון חוויות סנסוריות, הצליחו החוקרים לראיין את הילדים ולהסיק מן הראיונות תוצאות משמעותיות. בזכות שימוש בקטעי וידאו, התאמת הראיון לכל ילד, ומתן הזדמנות לכל אחד לחלוק את חוויותיו בדרכים יצירתיות, ניתן היה להשתמש בראיונות עם הילדים כמקור נתונים ראשוני פורה.

באמצעות שיטות אלה, מצאו החוקרים שהילדים במדגם משתפים את החוויות הסנסוריות שלהם בשלוש דרכים מרכזיות: נירמול, סיפור סיפורים, ותיאור תגובות. הנירמול ממחיש את האופן בו רבים מהילדים במחקר מסגרו את החוויות שלהם כנורמליות, ונהגו לדבר עליהן במונחים פשוטים של "אוהב", "שונא", "מעדיף". דברי הילדים מרמזים כי ילדים חווים גירויים באופן אינטגרטיבי, רב חושי. בנוסף, כאשר הם תיארו את השינויים בחוויות הסנסוריות שלהם, הסבירו הילדים שהם רצו לשנות את החוויה על מנת לשפר את ההשתתפות שלהם בפעילויות יומיומיות.

בנוסף, החוקרים מצאו כי הילדים היו מסוגלים לחלוק את החוויות שלהם באמצעות שיטות סיפור שונות, כמו שימוש באנקדוטות, הדגמה ודימויים. מן השימוש באנקדוטות, עולה כי ההקשר הוא היבט דומיננטי בחוויות החושיות של הילדים, הם אינם מדברים על החוויות כעל אינטראקציות מופשטות עם גירויים חושיים, אלא כחוויות הממוקמות ומתרחשות בתוך מקום וזמן מסוים. הדרך השלישית בה השתמשו הילדים היתה בתיאורים על תגובותיהם לחוויות סנסוריות כדרך לחלוק את נקודת המבט שלהם. נראה כי למרות שהילדים לא יכלו להבין מדוע הגיבו כפי שהגיבו לגירוי מסוים, הם תפשו את התגובה שלהם כהיבט משמעותי במיוחד של החוויה. לממצאים יש השלכות על המחקר ועל הפרקטיקה, הם תורמים להבנת החוויות הסנסוריות של ילדים על הספקטרום האוטיסטי, ומשפרים את האופן בו חוקרים, מעריכים, ומטפלים בהיבטים החושיים המשפיעים על תפקוד יומיומי בקרב ילדים על הספקטרום האוטיסטי.

לקבלת המחקר המלא באנגלית ניתן לפנות למייל b_lauren@netvision.net.il

The Anger Box: Sensory turmoil and pain in autism

Phoebe Caldwell

Pavilion Publishing and Media, 2014

הספר מציע תובנות חדשות לגבי הפרעות על ספקטרום האוטיסטי. המחברת, ד"ר פיבי קולדוול, רופאה מומחה עם הניסיון של כ-30 שנים בעבודה עם אנשים עם לקויות, מסיטה את תשומת לב מהגדרות והסימפטומים של אוטיזם, ומתמקדת בבעיות הסנסוריות שחווים אנשים על הספקטרום וחוקרת את השורשים הניורו-ביולוגי שלהם. הספר בוחן את הקשר בין גירויים חיצוניים וכאב פיזי, עיוותים חזותיות, עומס יתר חושי ועוד, מתוך ניסיון למצוא דרכים חדשות להקלה על המצוקות המתעוררות כתוצאה ממצבים אלו.

מתוך אתר ההוצאה.

[כתובת לרכישת ספר](#)

ילד שלי יש אוטיזם, מה עושים עכשיו? 10 צעדים ראשונים.

סוזאן לארסון קיד

אח הוצאת ספרים, 2014

"ילד שלכם יש אוטיזם" – ארבע מילים קטנות עם הכוח להותיר הורים חסרי אונים, מוצפים ומבולבלים. ספר תמציתי וענייני זה יעזור להורים להחזיר לעצמם תחושה של שליטה במצב ולנקוט צעדים מעשיים ראשונים בדרך לחיים רגועים ושמחים עם ילדם שזה עתה אובחן.

הגישה של ד"ר לארסון קיד נשענת על כמויות המידע העצומות הקיימות בנושא הורות לילדים עם אוטיזם והיא מזקקת את כל השפע המסחרר הזה לכדי עשרה צעדים ברי-ביצוע. הצעדים עוסקים בהיבטים המרכזיים של החיים עם ילד שיש לו הפרעה בטווח הקשת האוטיסטית, לרבות תפקודים בסיסיים כמו שינה, אכילה והליכה לשירותים, ודרכים להתמודד אתם באמצעות התאמת הבית, יצירת שגרות וסקירה של טיפולים שונים. בכל צעד תמצאו אסטרטגיות מוכנות ליישום המוצגות בפשטות ובהירות ומושתתות על ניסיונה העשיר של המחברת בתמיכה בילדים עם אוטיזם.

ספר מעשי זה הוא חומר קריאה חיוני ומעצים עבור כל הורה שילדו אובחן עם אוטיזם זה מקרוב או עבור הורים שעדיין נאבקים עם ההחלטה כיצד להתחיל לעזור לילדם.

סוזאן לארסון קיד היא מטפלת התנהגותית וחינוכית עם ניסיון של יותר מ-25 שנים בחינוך המיוחד. הפילוסופיה והפרקטיקה שלה מבוססות על האמונה שכל ילד מסוגל ללמוד – המשימה שלנו היא לגלות איך הוא לומד. תחומי המומחיות שלה כוללים, בין השאר, הפרעות בטווח הקשת האוטיסטית (ASD) והפרעת קשב עם רכיב היפראקטיבי (ADHD).

מתוך אתר ההוצאה.

[כתובת לרכישת הספר](#)

*המידע/הפרסום המועבר בדיוור זה הינו כללי בלבד, אינו מתייחס למקרים פרטניים ואינו מהווה תחליף לייעוץ משפטי ו/או מקצועי. המידע/הפרסום אינו מהווה המלצה ו/או עידוד מצד אלו"ט או מי מטעמה לבצע או שלא לבצע כל פעולה שהיא.